INGLIZ VA O‘ZBEK TILLARIDA EMOTIV SO‘ZLARNING TARJIMADAGI MUAMMOLARI

Sherimbetova Nasiba Ravshanbek qizi
Webster universiteti MA TESOL yo'nalishi magistranti
sherimbetovanasibaa@gmail.com

Annotatsiya: maqolada ingliz va o‘zbek tillarida emotiv so‘zlarning tarjimadagi muammolari hamda ularning nazariy jihatlari haqida ma’lumotlar keltirilgan. Emotiv so‘zlarning to‘g‘ri tarjimasi, o‘quvchi yoki tinglovchining his-tuyg‘ularini to‘g‘ri anglashiga yordam beradi va madaniyatlararo muloqotni kuchaytiradi. Bu esa ushbu maqolada batafsil ifodalangan.
Kalit so‘zlar: emotiv so‘zlar, his-tuyg‘u, kontekst, nostalgiya, o‘zbek va ingiliz tili.

Tarjima jarayoni nafaqat so‘zlarni bir tildan boshqasiga o‘zgartirish, balki ma’no, hissiyot va kontekstni ham saqlab qolishni talab qiladi. Emotiv so‘zlar, ya’ni his-tuyg‘ularni ifodalovchi so‘zlar, tarjima jarayonida ko‘plab muammolarni keltirib chiqaradi. Emotiv so‘zlar — bu inson his-tuyg‘ularini, kayfiyatini va hissiyotlarini ifodalovchi so‘zlardir. Ular ko‘pincha kuchli hissiy ta’sirga ega bo‘lib, o‘quvchining yoki tinglovchining his-tuyg‘ularini uyg‘otadi. Masalan, "love" (sevgi), "hate" (nafrat), "joy" (quvonch) kabi so‘zlar emotiv so‘zlar hisoblanadi. Emotiv so‘zlar ko‘pincha kontekstga bog‘liq bo‘ladi. Ingliz tilidagi "love" so‘zi turli kontekstlarda turlicha ma’nolarga ega bo‘lishi mumkin.
O‘zbek tilida esa bu so‘z "sevgi" deb tarjima qilinadi, lekin uning ma’nosi kontekstga qarab o‘zgarishi mumkin. Masalan, "I love pizza" (Men pizzani sevaman) va "I love you" (Men seni sevaman) iboralaridagi "love" so‘zining hissiyati va ma’nosi farq qiladi.Har bir til o‘z madaniyatiga xos emotiv so‘zlarni o‘z ichiga oladi. Ingliz tilida "nostalgia" (nostalgiya) so‘zi keng tarqalgan bo‘lsa, o‘zbek tilida bu hissiyotni ifodalovchi aniq bir so‘z yo‘q. Bunday hollarda tarjimonlar ko‘pincha so‘zlarni izohlaydilar yoki sinonimlardan foydalanadilar, bu esa asl ma’noni yo‘qotishiga olib kelishi mumkin. Ingliz tilida bir nechta sinonimlar mavjud bo‘lib, ularning har biri turli hissiy yuklamalarga ega. Masalan, "happy" (baxtli), "joyful" (quvnoq) va "content" (qoniqish) so‘zlari o‘zaro o‘xshash bo‘lsa-da, ularning hissiy ta’siri farq qiladi.
O‘zbek tilida esa bunday farqlarni ifodalash qiyin bo‘lishi mumkin, chunki ba’zi so‘zlar bir xil ma’noni anglatishi mumkin.Emotiv so‘zlar ko‘pincha rang-barang hissiyotlarni ifodalaydi. Ingliz tilida "sad" (g‘amgin) so‘zi turli darajadagi g‘amginlikni ifodalashi mumkin, masalan, "unhappy" (baxtsiz) yoki "depressed" (depressiyaga tushgan). O‘zbek tilida esa bu hissiyotlarni ifodalovchi so‘zlar ko‘proq kontekstga bog‘liq bo‘ladi va ba’zan aniq farqlarni ko‘rsatmaydi. Tarjimonlar emotiv so‘zlarni tarjima qilishda turli usullardan foydalanadilar. Ba’zan, to‘g‘ridan-to‘g‘ri tarjima qilish mumkin, lekin ko‘pincha izohli tarjima yoki sinonimlardan foydalanish zarur bo‘ladi. Bu jarayonda tarjimonning mahorati va madaniy bilimlari muhim ahamiyatga ega.
Ingliz va o‘zbek tillarida emotiv so‘zlarning tarjimasi bir qator muammolarni keltirib chiqaradi. Emotiv so‘zlar ko‘pincha kontekstga bog‘liq bo‘ladi. Masalan, ingliz tilidagi "love" so‘zi turli kontekstlarda turlicha ma’nolarga ega. O‘zbek tilida esa bu so‘z "sevgi" deb tarjima qilinadi, lekin uning ma’nosi kontekstga qarab o‘zgarishi mumkin. Tarjimon kontekstni to‘g‘ri anglamasa, hissiyotlar noto‘g‘ri ifodalanishi mumkin. Har bir til o‘z madaniyatiga xos emotiv so‘zlarni o‘z ichiga oladi. Ingliz tilida "nostalgia" (nostalgiya) so‘zi keng tarqalgan bo‘lsa, o‘zbek tilida bu hissiyotni ifodalovchi aniq bir so‘z yo‘q.
Bunday hollarda tarjimonlar ko‘pincha so‘zlarni izohlaydilar yoki sinonimlardan foydalanadilar, bu esa asl ma’noni yo‘qotishiga olib kelishi mumkin. Ingliz tilida bir nechta

sinonimlar mavjud bo‘lib, ularning har biri turli hissiy yuklamalarga ega. Masalan, "happy" (baxtli), "joyful" (quvnoq) va "content" (qoniqish) so‘zlari o‘zaro o‘xshash bo‘lsa-da, ularning hissiy ta’siri farq qiladi. O‘zbek tilida esa bunday farqlarni ifodalash qiyin bo‘lishi mumkin, chunki ba’zi so‘zlar bir xil ma’noni anglatishi mumkin. Emotiv so‘zlar ko‘pincha rang-barang hissiyotlarni ifodalaydi. Ingliz tilida "sad" (g‘amgin) so‘zi turli darajadagi g‘amginlikni ifodalashi mumkin, masalan, "unhappy" (baxtsiz) yoki "depressed" (depressiyaga tushgan). O‘zbek tilida esa bu hissiyotlarni ifodalovchi so‘zlar ko‘proq kontekstga bog‘liq bo‘ladi va ba’zan aniq farqlarni ko‘rsatmaydi. Tarjimonlar emotiv so‘zlarni tarjima qilishda turli usullardan foydalanadilar. Ba’zan, to‘g‘ridan-to‘g‘ri tarjima qilish mumkin, lekin ko‘pincha izohli tarjima yoki sinonimlardan foydalanish zarur bo‘ladi. Bu jarayonda tarjimonning mahorati va madaniy bilimlari muhim ahamiyatga ega.

Emotiv so‘zlar ko‘pincha kuchli hissiy ta’sirga ega. Tarjima jarayonida bu hissiy ta’sirni saqlab qolish qiyin bo‘lishi mumkin. Masalan, "I am thrilled" (Men hayajondaman) iborasini o‘zbek tiliga "Men hayajonlandim" deb tarjima qilish mumkin, lekin bu ifoda asl hissiy ta’sirni to‘liq aks ettirmasligi mumkin. Ba’zi emotiv so‘zlar faqat bir tilga xos bo‘lishi mumkin. Masalan, ingliz tilida "schadenfreude" (boshqalarning baxtsizligidan xursand bo‘lish) so‘zi o‘zbek tilida aniq bir ekvivalentga ega emas. Bunday hollarda tarjimonlar ko‘pincha so‘zlarni izohlaydilar yoki yangi so‘zlar yaratishga harakat qiladilar. Ingliz va o‘zbek tillarida emotiv so‘zlarning tarjimasi ko‘plab muammolarni keltirib chiqaradi. Tarjimonlar bu muammolarni hal qilishda o‘z mahoratlarini va madaniy bilimlarini qo‘llashlari zarur. Emotiv so‘zlarning to‘g‘ri tarjimasi, o‘quvchi yoki tinglovchining his-tuyg‘ularini to‘g‘ri anglashiga yordam beradi va madaniyatlararo muloqotni kuchaytiradi.

Xulosa:

Ingliz va o‘zbek tillarida emotiv so‘zlarning tarjimasi ko‘plab muammolarni keltirib chiqaradi. Kontekstga moslik, madaniy farqlar, sinonimlar va ularning hissiy yuklamasi, emotsional ranglar va tarjima usullari bu jarayonda muhim rol o‘ynaydi. Tarjimonlar bu muammolarni hal qilishda o‘z mahoratlarini va madaniy bilimlarini qo‘llashlari zarur. Emotiv so‘zlarning to‘g‘ri tarjimasi, o‘quvchi yoki tinglovchining his-tuyg‘ularini to‘g‘ri anglashiga yordam beradi va madaniyatlararo muloqotni kuchaytiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. 1.Bayramova L.K. Frazeologiya va tarjima / L.K. Bayramova // Frazeologiya va sintaksis / Ed. Andramonova N.A. - Qozon: KDU nashriyoti, 2012. - B.3-42.
2. Kunin A.V. Ikki tomonlama aktualizatsiya frazeologik stilistika tushunchasi sifatida / A.V. Kunin // Maktabda chet tillari. - 2014. - 6-son. - B.13-17.
3. Usmanova, D. kizi Shodieva. GN ISSUES OF CLASSIFICATION OF WORD CATAGORIESIN THE UZBEK.
4. Dusmatov, H. H. (2022). PRINCIPLES OF DIVISION OF WORD CATAGORIES IN UZBEK. RESEARCH AND EDUCATION,, 38.
5. Yusupova, S. A. Z., & kizi Shodieva, G. N. (2023). SOME ASPECTS OF PHRASEOLOGICAL UNITS IN ENGLISH AND UZBEK LANGUAGES. GOLDEN BRAIN,, 7(1), 300-304.
6. Qizi, S. G. N. (2023). SO 'ZLARNI TURKUMLARGA AJRATISH ASOSLARI. Talqin va tadqiqotlar ilmiy-uslubiy jurnali, 7(18), 10-14.